

Forenede sager T-64/01 og T-65/01

**Afrikanische Frucht-Compagnie GmbH
og Internationale Fruchtimport Gesellschaft Weichert & Co.
mod**

**Rådet for Den Europæiske Union
og Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber**

»Fælles markedsordning — bananer — indførsler fra AVS-stater og tredjelande —
referencemængde — forordningerne (EF) nr. 1924/95 og nr. 2362/98 —
erstatningssøgsmål«

Rettens dom (femte afdeling) af 10. februar 2004 II - 527

Sammendrag af dom

1. *Ansvar uden for kontraktforhold — betingelser — tilstrækkelig kvalificeret krænkelse af en højere retsregel til beskyttelse af private — institution, der ikke råder over noget skøn — en overtrædelse af fællesskabsretten i sig selv tilstrækkelig*
(Art. 288, stk. 2, EF)

2. *Landbrug — fælles markedsordning — bananer — importordning — toldkontingent — indførelse og fordeling — overgangsforanstaltninger som følge af Østrigs, Finlands og Sveriges tiltrædelse — forordning nr. 1924/95 — kun anvendelse som led i den ved forordning nr. 1442/93 indførte ordning — anvendelse indtil denne forordnings ophævelse*
(Rådets forordning nr. 404/93; Kommissionens forordning nr. 1442/93, nr. 1924/95, art. 6, og nr. 2362/98)
3. *Landbrug — fælles markedsordning — bananer — importordning — toldkontingent — indførelse og fordeling — tildeling af rettigheder til importlicenser — status som importør — fastlæggelse af kriterier — princippet om beskyttelse af den berettigede forventning — tilsidesættelse — foreligger ikke*
(Rådets forordning nr. 404/93; Kommissionens forordning nr. 1442/93)
4. *Landbrug — fælles markedsordning — bananer — importordning — toldkontingent — indførelse og fordeling — hensyntagen til de indførsler, der »faktisk« var foretaget i løbet af en referenceperiode tidligere end dens offentliggørelse — tilsidesættelse af retssikkerhedsprincippet — foreligger ikke*
(Kommissionens forordning nr. 1442/93 og nr. 2362/98)
5. *Landbrug — fælles markedsordning — bananer — importordning — toldkontingent — forordninger — procedure for udarbejdelse — sontring mellem grundforordninger og gennemførelsesforordninger — bemyndigelse tildelt Kommissionen af Rådet i generelle vendinger — lovlig*
(EF-traktaten, art. 155, fjerde led (nu art. 211, fjerde led, EF); Rådets forordning nr. 404/93, art. 19, stk. 1)
6. *Ansvar uden for kontraktforhold — betingelser — lovlig retsakt — faktisk tab, årsagssammenhæng og usædvanligt og særligt tab — kumulativ karakter*
(Art. 288, stk. 2, EF)

1. Fællesskabets ansvar uden for kontraktforhold efter artikel 288, stk. 2, EF forudsætter opfyldelse af en række betingelser, nemlig retsstridigheden af den adfærd, som fællesskabsinstitutio-

nerne hævdes at have udvist, og eksistensen af en skade samt årsagsforbindelse mellem adfærden og det påberåbte tab.

Med hensyn til den førstnævnte af disse betingelser kræver retspraksis, at det er godtgjort, at der foreligger en tilstrækkelig kvalificeret tilsidesættelse af en retsregel, der har til formål at give borgerne rettigheder. Med hensyn til kravet om, at tilsidesættelsen skal være tilstrækkelig kvalificeret, er det afgørende kriterium for, at dette krav kan anses for at være opfyldt, om den pågældende fællesskabsinstitution åbenbart og groft har overskredet grænserne for sine skønsmålinger. Såfremt denne institution har et stærkt begrænset eller intet skøn, kan selve den omstændighed, at der er begået en overtrædelse af fællesskabsretten, være tilstrækkelig til at bevise, at der foreligger en tilstrækkeligt kvalificeret overtrædelse.

(jf. præmis 70 og 71)

henviste til, og kun i den periode, hvor den var gældende, nemlig indtil den 31. december 1998. Dette støttes navnlig af formålet med den nævnte artikel 6, som var at sikre, at reference-mængderne for samtlige erhvervsdrivende, herunder dem, der havde forsynet de nye medlemsstater i 1995, efter udløbet af de overgangsforanstaltninger, der blev vedtaget efter de nye medlemsstaters tiltrædelse, blev fastsat nøjagtig efter de samme kriterier. Dette formål havde ikke længere nogen mening, når først 1993-ordningen var ophævet og fra den 1. januar 1999 erstattet af en ny ordning indført ved forordning nr. 2362/798 om gennemførelsesbestemmelser til forordning nr. 404/93 for så vidt angår ordningen for indførsel af bananer til Fællesskabet.

(jf. præmis 79 og 80)

2. Artikel 6 i forordning nr. 1924/95 om overgangsforanstaltninger for anvendelsen af toldkontingentordningen for import af bananer som følge af Østrigs, Finlands og Sveriges tiltrædelse, som fastsatte den måde, hvorpå rettighederne for alle erhvervsdrivende, der har forsynet de nye medlemsstater for hele 1995, skulle bestemmes ved fastsættelsen af referencemængder for enhver periode, der indbefatter 1995, kunne kun finde anvendelse som led i 1993-ordningen, der blev indført ved forordning nr. 1442/93 om gennemførelsesbestemmelser for EF's importordning for bananer, som denne bestemmelse
3. Da fællesskabsinstitutionerne har et skøn ved valget af de nødvendige foranstaltninger til at gennemføre deres politik, har de erhvervsdrivende ikke nogen berettiget forventning om, at den eksisterende situation vil blive opretholdt, idet institutionerne under udø-

velse af deres skøn kan beslutte at ændre denne. Dette gælder særligt på et område som de fælles markedsordninger, hvis formål netop kræver en konstant tilpasning efter ændringer i den økonomiske situation.

Da fastsættelsen af de kriterier, der skal tages i betragtning ved tildeling af rettigheder til licenser, henhører under valget af de nødvendige midler til gennemførelse af fællesskabsinstitutionernes politik med hensyn til den fælles markedsordning for bananer, har disse på dette punkt et skøn. Følgelig har de erhvervsdrivende ikke grundlag for at nære nogen berettiget forventning om, at de ved den tidligere fællesskabsordning fastsatte kriterier for tildeling vil blive opretholdt ved fastsættelsen af deres referencemængde.

(jf. præmis 83 og 84)

Som led i den fælles markedsordning for bananer gjaldt forordning nr. 2362/98 om gennemførelsesbestemmelser til forordning nr. 404/93 for så vidt angår ordningen for indførsel af bananer til Fællesskabet, som var blevet offentliggjort i *De Europæiske Fællesskabers Tidende* den 31. oktober 1998 og havde til formål at indføre en ny ordning for indførsel af bananer til Fællesskabet fra den 1. januar 1999, kun for indførsler af bananer, som blev foretaget fra den sidstnævnte dato. Den omstændighed, at denne forordning ved fastsættelsen af den referencemængde, der skulle tildeles de erhvervsdrivende efter 1999-ordningen, der blev indført ved samme forordning, tog hensyn til de indførsler, der »faktisk« var foretaget i løbet af en tidligere referenceperiode, og fastsatte nogle regler for beviset for, at disse indførsler faktisk havde fundet sted, havde ingen indvirkning på en situation, der allerede var en kendsgerning før denne forordnings offentliggørelse, og medførte navnlig ikke, at der blev rejst tvivl om referencemængder fastsat efter den tidligere 1993-ordning, der blev indført ved forordning nr. 1442/93.

(jf. præmis 90 og 91)

4. Skønt retssikkerhedsprincippet er til hinder for, at begyndelsestidspunktet for en fællesskabsretsakts gyldighedsperiode fastsættes til en dato før dens offentliggørelse, er det derimod ikke til hinder for, at der i denne retsakt tages hensyn til visse faktiske omstændigheder, der er tidligere end retsakten, med henblik på gennemførelse af en ordning, der er gældende efter dens offentliggørelse.

5. I henhold til EF-traktatens artikel 155, fjerde led (nu artikel 211, fjerde led, EF), udøver Kommissionen for at sikre fællesmarkedets funktion og udvikling de beføjelser, som Rådet tildeler den

med henblik på gennemførelse af de af det udfærdigede forskrifter. Det følger af traktatens opbygning — ud fra hvilken denne artikel må ansues — samt af praktiske hensyn, at begrebet gennemførelse skal fortolkes vidt. Da Kommissionen er den eneste, der er i stand til stadigt og opmærksomt at følge udviklingen på landbrugsmarkederne og til at handle med den fornødne hurtighed, kan Rådet se sig foranlediget til på dette område at tildele Kommissionen vide beføjelser. Derfor må grænserne for denne kompetence hovedsageligt bedømmes på grundlag af de vigtigste generelle mål bag markedsordningen. Kommissionen er på landbrugsområdet således beføjet til at træffe samtlige de gennemførelsesforanstaltninger, der er nødvendige eller hensigtsmæssige med henblik på at gennemføre grundforordningen, forudsat at de ikke strider mod grundforordningen eller de af Rådet fastsatte gennemførelsesbestemmelser.

Der må desuden sondres mellem på den ene side bestemmelser, som er af væsentlig betydning på det pågældende område og derfor alene henhører under Rådets kompetence, og på den anden side bestemmelser, som kun er gennemførelsesbestemmelser, og som Kommissionen derfor kan bemyndiges til at træffe. Alene de bestemmelser, som har til formål at omsætte hovedprincipperne i fællesskabspolitikken, kan betegnes som væsentlige. En bemyndigelsesbestemmelse affattet i generelle vendinger er herved tilstrækkelig. Når blot Rådet i en grundforordning har

fastsat grundreglerne på det pågældende område, kan det tillægge Kommissionen den generelle beføjelse til at træffe gennemførelsesforanstaltningerne dertil uden at skulle angive hovedlinjerne i den delegerede beføjelse.

Som led i den fælles markedsordning for bananer er artikel 19, stk. 1, i forordning nr. 404/93 om den fælles markedsordning for bananer, som ændret ved forordning nr. 1637/98, der bemyndiger Kommissionen til at vedtage de nærmere bestemmelser for forvaltning af toldkontingenter og indførsler af traditionelle AVS-bananer, i overensstemmelse med de principper, der er nævnt ovenfor. Navnlig har Rådet, ved i denne bestemmelse at fastsætte, at »de i artikel 18, stk. 1 og 2, omhandlede toldkontingenter samt indførslen af traditionelle AVS-bananer forvaltes efter en metode, der er baseret på hensyntagen til de traditionelle samhandelsstrømme (metoden med »traditionelle importører over for nyt-ilkomne«)«, tilstrækkeligt beskrevet de væsentlige led i den gennemførelsesbeføjelse, der er overdraget Kommissionen.

(jf. præmis 118-120)

6. Hvis princippet om Fællesskabets ansvar uden for kontraktforhold for en lovlig retsakt skal anerkendes i fællesskabsretten, forudsætter det under alle omstændigheder, at tre betingelser kumulativt er opfyldt, nemlig at det hævdede tab foreligger, at der er årsagssammenhæng mellem tabet og den handling, der lægges Fællesskabets institutioner til last, samt at tabet har en usædvanlig og særlig karakter. Et tab er »særligt«, når det rammer en særlig kategori af erhvervsdrivende uforholdsmæssigt hårdt i forhold til

andre erhvervsdrivende, og »usædvanligt«, når det overskrider grænserne for, hvilke risici der knytter sig til økonomisk virksomhed inden for det pågældende område, uden at den retsakt, som ligger til grund for den påberåbte skade, er begrundet i en almindelig økonomisk interesse.

(jf. præmis 150 og 151)